

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

İlahiyat Fakültesi

Ders İzlenesi

Ders Kodu : 181116040 / 181136023
Ders Adı : Hadis II
Öğretim Elemanı : Prof. Dr. Mustafa Öztoprak
E-Posta : moztoprak@ogu.edu.tr
Görüşme Gün ve Saatleri : Pazartesi 10:00-12:00 ve 13:00-14:00
Ofis : İlahiyat Fakültesi 1. Kat 117 nolu oda

Ders Hakkında
Dönem : 2024-2025 Bahar
Gün ve Saat : Pazartesi 10:00-12:00, 13:00-14:00 ve 17:00-18:00
Kredi/AKTS : 2/3
Eğitim Dili : Arapça
Öğretim Türü : Yüz yüze
Derslik : Derslik 1, 2, 3
Ders Türü : Zorunlu

Önkoşul Dersleri

Dersin Amacı

Hadis eserlerinin derlenmeye başlandığı dönem ikinci asırdır. Bu yüzyıldan itibaren ana ve temel hadis metinleri oluşmaya başlamıştır. Bu ders sayesinde öğrencilerin değişik tarzlarda tasnif edilmiş bu eserleri tanıması hedeflenmektedir.

Dersin Öğrenim Çıktıları

Dersin Öğrenim Çıktıları		Yeterlilik Türü (Bilgi/Beceri/Yetkinlik)	Ölçme Yöntemleri
1	Hadis tasnifinin amacını açıklar.	Bilgi	Sınav
2	Hadis tasnif türlerini açıklar.	Bilgi	Sınav
3	Hicrî ikinci asırdaki tasnif faaliyetinin seyrini ifade eder.	Yetkinlik	Sınav
4	Muvatta'ın tasnif yöntemini açıklar.	Yetkinlik	Sınav
5	Muvatta'ın içeriğini diğer eserlerle mukayese eder.	Bilgi	Sınav
6	Musannef türü eserlerin tasnif yöntemini açıklar.	Bilgi	Sınav
7	Musanneflerin içeriğini diğer eserler ile mukayese eder.	Beceri	Sınav
8	Müsned türü eserlerin tasnif yöntemini açıklar.	Bilgi	Sınav
9	Müsnedlerin içeriğini diğer eserlerle mukayese eder.	Yetkinlik	Sınav
10	Kütüb-i Tis'a'ye kaynaklık eden eserleri açıklar.	Beceri	Sınav

Ders Kaynakları

Temel Ders Kitabı:

Muvattaü'l-İmam Malik rivayetu Muhammed b. el-Hasan eş-Şeybani / Ebû Abdullah el-Asbahi el-Himyeri Malik b. Enes, ta'lik ve tahkik: Takıyyüddin en-Nedvî Bombay; Beyrut: Darü's-Sünne ve's-Sire; Dârü'l-Kalem, 1991/1412.

Müsnedü'l-imam Ahmed b. Hanbel / Ebû Abdullah Ahmed b. Muhammed eş-Şeybani Ahmed b. Hanbel; thk.: Şuayb el-Arnaut, Muhammed Naîm el-Araksûsî, İbrâhim ez-Zeybek. Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 1996/1416.

Kitabü'l-Müsnedü'l-Cami' / Ebu Muhammed Abdullah b. Abdurrahman b. Fazl Dârimî; thk.: Nebil b. Haşim Abdullah el-Gamri. Beyrut: Darü'l-Beşairi'l-İslamiyye, 2013/1434.

el-Müsnedü's-sahih ale't-tekasim ve'l-enva', Sahihu İbn Hibban, es-Sünen, et-Tekasim ve'l-enva' / Ebû Hâtim Muhammed b. Hibban b. Ahmed et-Temîmî İbn Hibban; thk.: Muhammed Mustafa el-Hatib. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2010.

Ders Politikaları

- **Ders Süresi ve İşleyişi:** Ders toplamda bir buçuk saat sürecek ve tek blok halinde işlenecek şekilde planlanmıştır.
- **Dijital Araçların Kullanımı:** Ders sırasında cep telefonu, tablet, dizüstü bilgisayar, ses kaydedici, kamera, vb. kişisel elektronik/dijital cihazlarla dersin herhangi bir bölümü izinsiz kaydedilemez.
- **Devam Durumu:** Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği 16. Madde gereği “Öğrenci, teorik ders çalışmalarının %70’ine, laboratuvar ve uygulama çalışmalarının %80’ine devam etmek zorundadır. Öğrencilerin derslere devamları, dersi veren öğretim elemanı tarafından izlenir. İlgili yönetim kurulu ile görevlendirilen öğrenciler, izinli sayılır. Sağlık raporu, derslere devam yükümlülüğünü kaldırmaz.” Dersi DZ notu dışında tekrar etmek zorunda olan öğrencilerin devam zorunluluğu bulunmamaktadır.
- **Öğrenci Merkezli Öğrenme:** Ders, öğrenci merkezli bir yaklaşımla yürütülecektir. Bu kapsamda öğrencilerin aktif katılımı desteklenecek, öğrenme sürecine dair sorumluluk almaları beklenecek ve ders sürecine dair geri bildirimleri alınacaktır.
- **Engelli Öğrenci Desteği:** Sizin için engel oluşturabilecek durumlarla (görme, işitme vb.) ilgili olarak doğrudan dersin hocası ile iletişime geçiniz. Ayrıca engelli öğrencilerimizin karşılaşacağı zorlukları en aza indirmek ve engelleri ortadan kaldırmak amacıyla üniversitemizin bir Engelli Öğrenci Birimi bulunmaktadır. Durumunuzla ilgili olarak bu birimle iletişim kurmalısınız.
- **Sözlü ve Yazılı İletişim Etiği:** Ders esnasında öğrenciler saygı göstererek ve nefret söylemi kullanmadan yorumlar yapabilir. Yazılı iletişimde de bu kurallara uymaz, kopya çekme ve intihal konusunda son derece hassas olmanız gerekmektedir. Sunularınızda veya yazılı ödevlerinizde herhangi bir kaynağı kullanırken yazarları ve web materyallerini referans göstermeyi unutmayın.
- **Grup Çalışmaları ve Ekip Çalışması Etiği:** Grup çalışmaları sırasında tüm öğrencilerin eşit katılım göstermesi ve iş birliği içinde çalışması beklenmektedir. Grup içinde herhangi bir anlaşmazlık yaşanması durumunda, bu anlaşmazlık öncelikle grup üyeleri arasında çözülmeye çalışılmalıdır. Eğer sorun çözülemiyorsa, durum derhal öğretim elemanına bildirilmelidir.
- **Ödev Teslimi:** Özellikle vize sonrası ek puan talebinde bulunan öğrenciler için ekstra ödev seçenekleri sunulursa, ödevler, öğretim elemanı tarafından belirlenecek bir konu çerçevesinde hazırlanmalıdır.

Haftalık Ders İçeriği

Hafta	Konu Başlığı	İlgili Kaynaklar	Ödev/Görev/Okuma
03-07 Şubat	<u>Ders Hakkında Genel Bilgilendirme ve Giriş</u> Hadis II kapsamında işlenecek derslerin mahiyeti, hakkında bilgi verilecek muhaddislerin hayatı ve ders işleme metodu hakkında bilgilendirme	Mehmet Yaşar Kandemir, “Kütüb-i Sitte”, <i>Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi</i> , Ankara: TDV Yayınları, 2003.	Bağcı, H. Musa el-Kütübü’s-Sitte Kavramının Tarihsel Gelişimi ve Otoritesini Oluşturan Faktörler, <i>İslamî İlimler Dergisi</i> , 2007, cilt: II, sayı: 2, s. 123-160
10-14 Şubat	<u>Darimi’nin Hayatı ve Hadis Metodu</u> Darimi’nin yaşadığı çevre, eğitimi ve eserleri	Ahmet Yıldırım, <i>Darimi ve Süneni</i> , Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.	Kuşça, Abdulbasit Dârimî’nin Hayatı, İlmî Şahsiyeti ve Eserleri, <i>HAFIZA: Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi = International Journal of Social Sciences</i> , 2024, cilt: VI, sayı: 2, s. 114-132.
17-21 Şubat	<u>Darimi’nin es-Sünen’i</u> Darimi’nin <i>es-Sünen</i> ’indeki “Kitabü Fedaili’l-Kuran” Bölümü.	<i>Kitabü’l-Müsnedü’l-Cami’ / Ebu Muhammed Abdullah b. Abdurrahman b. Fazl Dârimî; thk.: Nebil b. Haşim Abdullah el-Gamri. Beyrut: Darü’l-Beşairi’l-İslamiyye, 2013/1434.</i>	Derste okunan yerler tekrar edilmeli.
24-28 Şubat	<u>Darimi’nin es-Sünen’i</u> Darimi’nin <i>es-Sünen</i> ’indeki “Kitabü Fedaili’l-Kuran” Bölümü.	<i>Kitabü’l-Müsnedü’l-Cami’ / Ebu Muhammed Abdullah b. Abdurrahman b. Fazl Dârimî; thk.: Nebil b. Haşim Abdullah el-Gamri. Beyrut: Darü’l-Beşairi’l-İslamiyye, 2013/1434.</i>	Derste okunan yerler tekrar edilmeli.
03-07 Mart	<u>Ahmed b. Hanbel’in Hayatı ve Hadis Metodu</u> Doğumu, Eğitimi, Ehl-i Hadis anlayışı ve Eserleri	Mehmet Yaşar Kandemir, “Ahmed b. Hanbel”, <i>Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi</i> , İstanbul: TDV Yayınları, 1989.	Ferhat Koca, “Hanbeli Mezhebi”, <i>Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi</i> , İstanbul: TDV Yayınları, 1997.
10-14 Mart	<u>Ahmed b. Hanbel ve el-Müsned</u> <i>el-Müsned</i> hakkında bilgi ve “Abdullah b. Mesud” sahabi râvisinin naklettiği rivayetlerin okunması.	<i>Müsnedü’l-imam Ahmed b. Hanbel / Ebû Abdullah Ahmed b. Muhammed eş-Şeybani Ahmed b. Hanbel, thk.: Şuayb el-Arnaut, Muhammed Naîm el-Araksûsî, İbrâhim ez-Zeybek. Beyrut: Müessesetü’r-Risâle, 1996/1416.</i>	Derste okunan yerler tekrar edilmeli.
17-21 Mart	<u>El-Müsned Okumaları</u> “Abdullah b. Mesud” sahabi râvisinin naklettiği rivayetlerin okunması.	<i>Müsnedü’l-imam Ahmed b. Hanbel / Ebû Abdullah Ahmed b. Muhammed eş-Şeybani Ahmed b. Hanbel, thk.: Şuayb el-Arnaut, Muhammed Naîm el-Araksûsî, İbrâhim ez-Zeybek. Beyrut: Müessesetü’r-Risâle, 1996/1416.</i>	Derste okunan yerler tekrar edilmeli.
24-28 Mart	Arasınava Haftası		

31 Mart-04 Nisan	<p><u>Malik b. Enes'in Hayatı ve Hadis Metodu</u></p> <p>Doğumu, eğitimi, eserleri ve Medine ekolü hakkında bilgi</p>	Ahmet Özel, "Mâlik b. Enes", <i>Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi</i> , Ankara: TDV Yayınları, 2003.	Kılıçer, M. Esat. "Büyük İslam Bilginlerinden İmam-ı Malik b. Enes", <i>Diyanet İlmi Dergi [Diyanet İşleri Başkanlığı Dergisi]</i> , 1969, cilt: VIII, sayı: 80-81, s. 26-28. Makale, ön bilgilenme için okunmalı.
07-11 Nisan	<p><u>Malik b. Enes ve el-Muvatta</u></p> <p>El-Muvatta kitabının</p> <ul style="list-style-type: none"> - Şefaât - Koku Sürünmek - Dua - Selam 	Muvattaü'l-İmam Malik rivayetu Muhammed b. el-Hasan eş-Şeybani / Malik b. Enes, ta'lik ve tahkik: Takıyyüddin en-Nedvî Bombay; Beyrut: Darü's-Sünne ve's-Sire; Dârü'l-Kalem, 1991/1412.	Ders için zikredilen konulardaki rivayetleri dersten sonra tekrar etmeli.
14-18 Nisan	<p><u>El-Muvatta Okumaları</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Küsmek - Dinde Husumet - Sarımsak Yemek - Zühd, Tevazu - Allah İçin Sevmek 	Muvattaü'l-İmam Malik rivayetu Muhammed b. el-Hasan eş-Şeybani / Malik b. Enes, ta'lik ve tahkik: Takıyyüddin en-Nedvî Bombay; Beyrut: Darü's-Sünne ve's-Sire; Dârü'l-Kalem, 1991/1412.	Ders için zikredilen konulardaki rivayetleri önceden tekrar etmeli.
21-25 Nisan	<p><u>El-Muvatta Okumaları</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - İyiliğin Fazileti - Komşu Hakkı - İlmi Gizlemek - Kına 	Muvattaü'l-İmam Malik rivayetu Muhammed b. el-Hasan eş-Şeybani / Malik b. Enes, ta'lik ve tahkik: Takıyyüddin en-Nedvî Bombay; Beyrut: Darü's-Sünne ve's-Sire; Dârü'l-Kalem, 1991/1412.	Derste işlenen konulardaki rivayetleri tekrar etmeli.
28 Nisan-02 Mayıs	<p><u>İbn Hibban'in Hayatı ve Hadis Metodu</u></p> <p>İbn Hibban'in doğumu, eğitimi, eserleri ve hadis metodu hakkında bilgi verme</p>	Mehmet Ali Sönmez, "İbn Hibban", <i>Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi</i> , İstanbul: TDV Yayınları, 1999.	Yüksel Çelik, <i>İbn Hibban ve Hadis İlmindeki Yeri</i> , Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 1993.
05-09 Mayıs	<p><u>Et-Tekasım ve'l-Enva'</u></p> <p>En-Nev'u'l-Evvel kısmının okumaları yapılır.</p>	el-Müsnedü's-sahih ale't-tekasım ve'l-enna' = Sahihu İbn Hibban = es-Sünen = et-Tekasım ve'l-enna' / İbn Hibban; thk.: Muhammed Mustafa el-Hatib Beyrut : Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2010	Sakallı, Talat "Sünnet'in Bağlayıcılık Açısından Taksimi", <i>Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi</i> , 1995, sayı: 2, s. 39-102.
12-16 Mayıs	<p><u>Et-Tekasım ve'l-Enva'</u></p> <p>En-Nev'u'l-Evvel kısmının okumaları yapılır.</p>	el-Müsnedü's-sahih ale't-tekasım ve'l-enna' = Sahihu İbn Hibban = es-Sünen = et-Tekasım ve'l-enna' / İbn Hibban; thk.: Muhammed Mustafa el-Hatib. Beyrut : Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2010	Okunan kısımların tekrarı yapılmalı.

Ders Deęerlendirme

Deęerlendirme Türü	Açıklama	%
Ara Sınav	Ara sınav ilk yedi haftada işlenen konuları kapsayacaktır. Ara sınav klasik şeklinde olacaktır.	50
Final	Final sınavı ara sınavdan final haftasına kadar işlenen konulardan yapılacaktır. Sınav beş sorudan oluşacaktır.	50
Bütünleme	Bütünleme, final sınavının telafisi mahiyetinde klasik tarzda bir sınav yapılacaktır. Sınav beş sorudan oluşacaktır.	
Toplam		100
Harf Notu	AA: 85 / BA: 80 / BB: 75 / CB: 70 / CC: 65 / DC: 60 / DD: 50	

AKTS - İş Yüğü Tablosu

Etkinlikler	Sayısı	Süresi (Saat)	Toplam İş Yüğü (Saat)
Ders Süresi (Sınav Haftası Dahil Haftalık Toplam Ders Saati)	14	2	28
Sınıf Dışı Ders Çalışma Süresi (Tekrar, Pekiştirme, Ön Çalışma vb.)	14	2	28
Ödev			
Kısa Sınav			
Kısa Sınav Hazırlık			
Sözlü Sınav			
Sözlü Sınav Hazırlık			
Rapor (Hazırlık ve Sunum Süresi Dahil)			
Proje (Hazırlık ve Sunum Süresi Dahil)			
Sunum (Hazırlık Süresi Dahil)			
Ara Sınav	1	1	1
Ara Sınav Hazırlık	1	18	18
Yarıyıl Sonu Sınavı	1	1	1
Yarıyıl Sonu Sınavı Hazırlık	1	15	15
		Toplam İş Yüğü	91
		Toplam İş Yüğü / 30	3,03
		Dersin AKTS Kredisi	3